

Den onda cirkeln

**-räntor, skuldsättning
och tillväxt**

Nils Fagerberg

Samhällsproblem som vi ska lösa idag

- Se till att förmögenhetsklyftorna slutar att öka och i stället börjar minska
- Se till att skuldsattheten minskar och att ingen ska behöva fastna i skuldfällan
- Se till att det finns tillräckligt med pengar för att täcka alla människors behov (vård, skola och omsorg)
- Se till att vi kan bryta vårt destruktiva beroende av ekonomisk tillväxt

Vem är jag?

Ekologisk ekonom och Jägmästare

Egen företagare på en gård utanför Växjö:

- Driver jordbruk och skogsbruk i liten skala.
- Avverkningsplanering för kalhyggesfritt skogsbruk
- Startar upp e-butiken Målla för lokalproducerad mat
- Föreläser om ekologisk ekonomi (penningssystemet)

Är den svenska valutan
anpassad för en långsiktig
hållbar utveckling - vilka brister
finns och hur kan de åtgärdas?

EkonomiskReform

www.ekonomiskreform.se

www.ekonomiskreform.se

Upplägg

1

Hur pengar skapas

2

Konsekvenser av nuvarande system

3

Lösningen

Vem bestämmer över ett fartyg?

Svar: Kaptenen, ägaren och konstruktören, men de har väldigt olika typ av inflytande.

Pengar är en konstruktion och inte ett naturfenomen!

Ekonomiforskarna - anser (vill tro?) att konstruktionen är
naturgiven. Större förståelse inom andra
forskningsområden?

Politikerna - nästan ingen förstår detta

Folket - gryende medvetenhet hos ett fåtal

Två viktiga frågor

- Vem blir rik på systemet?
- Vem får betala kostnaderna med systemet

Guldsmederna under 1500-talet kommer på hur man skapar papperspengar genom förtroende

- Förtroende att förvara guld
- Skrev ut kvitton till dem som lämnade in guld för förvaring
- Kvitton börjar cirkulera som betalningsmedel
- Smederna börjar skriva ut kvitton utan täckning
- Fractional Reserve Banking

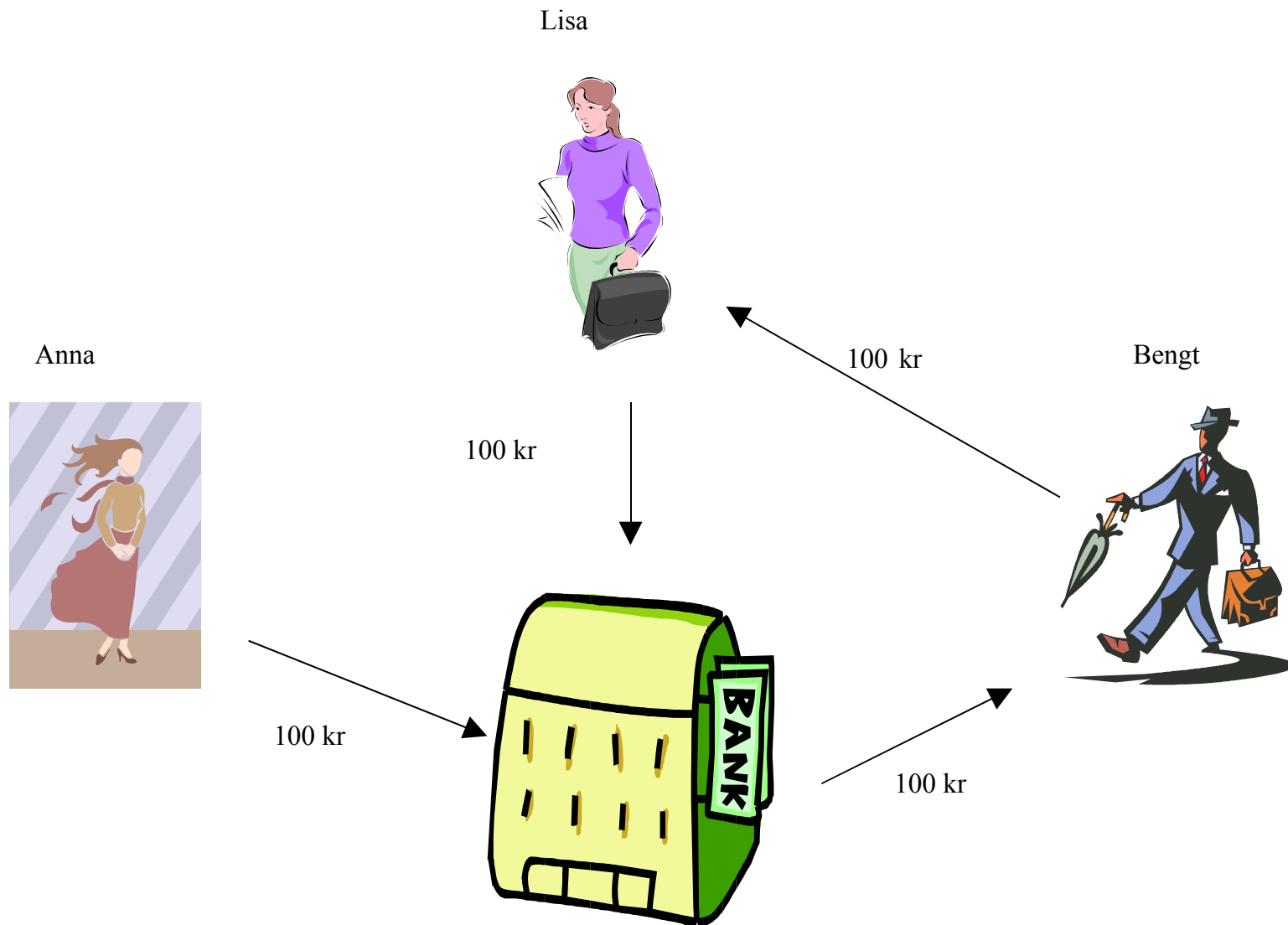

Vem vinner och vem förlorar?

Centralbankerna får ensamrätten att ge ut mynt och sedlar

- Mellan 1600-talet och början på 1900-talet pågår en kamp om inflytande över rätten att få skapa samhällets betalningsmedel
- Pengar skapas av privata banker (före detta Guldsmeder) genom Fractional Reserve Banking
- Bankerna ökade penningmängden genom att låna ut andras pengar
- Risktagning, bygger på att alla inte behöver använda sina pengar samtidigt, beror på folks förtroende för banken
- Banken får sin vinst genom räntan, inte genom utgivningen

Hur skapade bankerna pengar genom Fractional Reserve Banking?

Hur mycket pengar kunde ett system med Fractional Reserve Banking och kontanter skapa?

Individuell bank	Insatta pengar (kr)	Utlånade pengar (kr)	Reserv (kr)
Bank A	1000	800	200
Bank B	800	640	160
Bank C	640	512	128
Bank D	512	410	102
Bank E	410	328	82
Bank F	328	262	66
Bank G	262	210	52
Bank H	210	168	42
Bank I	168	134	34
Bank J	134	107	27
Bank K	107		

		Total reserv
		893
Summa insatta pengar	Summa utlånade pengar	Total reserv + Senast insatta pengar
4571	3571	1000
Skapad kredit + centralbankspengar	Skapad kredit	Centralbanks-pengar
4571	3571	1000

Vem vinner och vem förlorar?

Under 1900-talet blir kontanter allt mindre viktiga som betalningsmedel

- Postväxel, check, kreditkort
- Bankerna ger ut lån som insättningar på ett konto (digitala pengar) i stället för att betala ut kontanter
- Kraven på kassalikviditet minskar dessutom successivt
- Detta ger bankerna åter större utrymme för att skapa pengar

Hur sköts bokföringen av banken när pengarna skapas?

Ett system med bara kontanter:

1. Anna sätter in 100 kr på banken

	Tillgångar:
Kassa:	100

	Skulder:
Inlåning:	100

2. Banken lånar ut 100 kr till Bengt

	Tillgångar:
Kassa:	0
Utlåning	100

	Skulder:
Inlåning:	100

Ett system med bara digitala pengar:

1. Anna sätter in 100 kr på banken

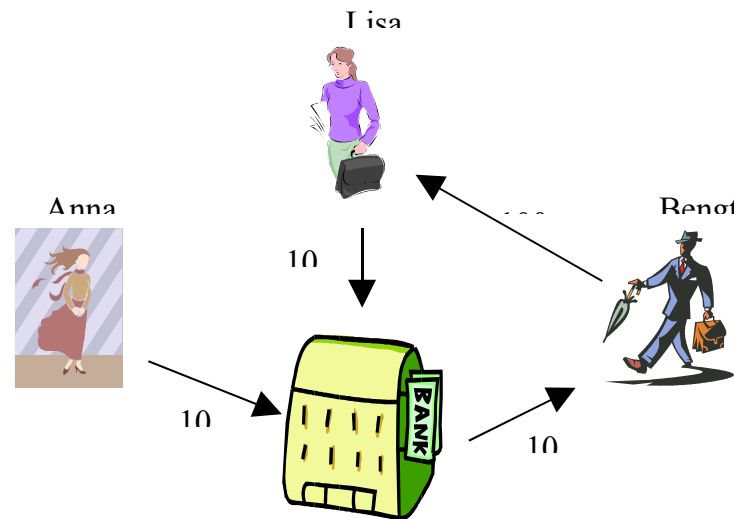
	Tillgångar:
Kassa:	100

	Skulder:
Inlåning:	100

2. Banken lånar ut 100 kr till Bengt

	Tillgångar:
Kassa:	100
Utlåning	100

	Skulder:
Inlåning:	200

Vad händer när Bengt betalar tillbaka sitt lån?

Ett system med bara kontanter:

3. Lisa sätter in 100 kr på banken

	Tillgångar:
Kassa:	100
Utlåning	100

	Skulder:
Inlåning:	200

4. Bengt tar betalt av Anna med hundra kronor

	Tillgångar:
Kassa:	0
Utlåning	100

	Skulder:
Inlåning:	100

5. Bengt betalar tillbaka lånet till banken

	Tillgångar:
Kassa:	100
Utlåning	0

	Skulder:
Inlåning:	100

Ett system med bara digitala pengar:

3. Lisa sätter in 100 kr på banken (Bengt betalar till Lisa)

	Tillgångar:
Kassa:	100
Utlåning	100

	Skulder:
Inlåning:	200

4. Bengt tar betalt av Anna med hundra kronor

	Tillgångar:
Kassa:	100
Utlåning	100

	Skulder:
Inlåning:	200

5. Bengt betalar tillbaka lånet till banken

	Tillgångar:
Kassa:	100
Utlåning	0

	Skulder:
Inlåning:	100

Vad har staterna gjort för att kontrollera den privata penningutgivningen?

- Kapitaltäckningskrav
- Likviditetskrav
- Utlåningstak

Hur kontrolleras den privata penningutgivningen idag?

- Kapitaltäckningskrav (Basel II)

~~• Likviditetskrav~~

~~• Utlåningstak~~

- Statlig bankgaranti

Successivt har bankerna blivit mindre och mindre beroende av kontanter.

Bankskapade "digitala" pengar fungerar som kapitaltäckning för att skapa ytterligare pengar.

Hur kontrolleras den privata penningutgivningen idag?

- Kapitaltäckningskrav (Basel)

- ~~Likviditet~~

- ~~Utlånings~~

- ~~St~~

Bankerna kan skapa så mycket pengar de vill. Begränsningen ligger i låntagarnas betalningsförmåga.

...nde av
...ngar
...täckning för
...ngar.

Sammanfattning över hur pengarna skapas idag

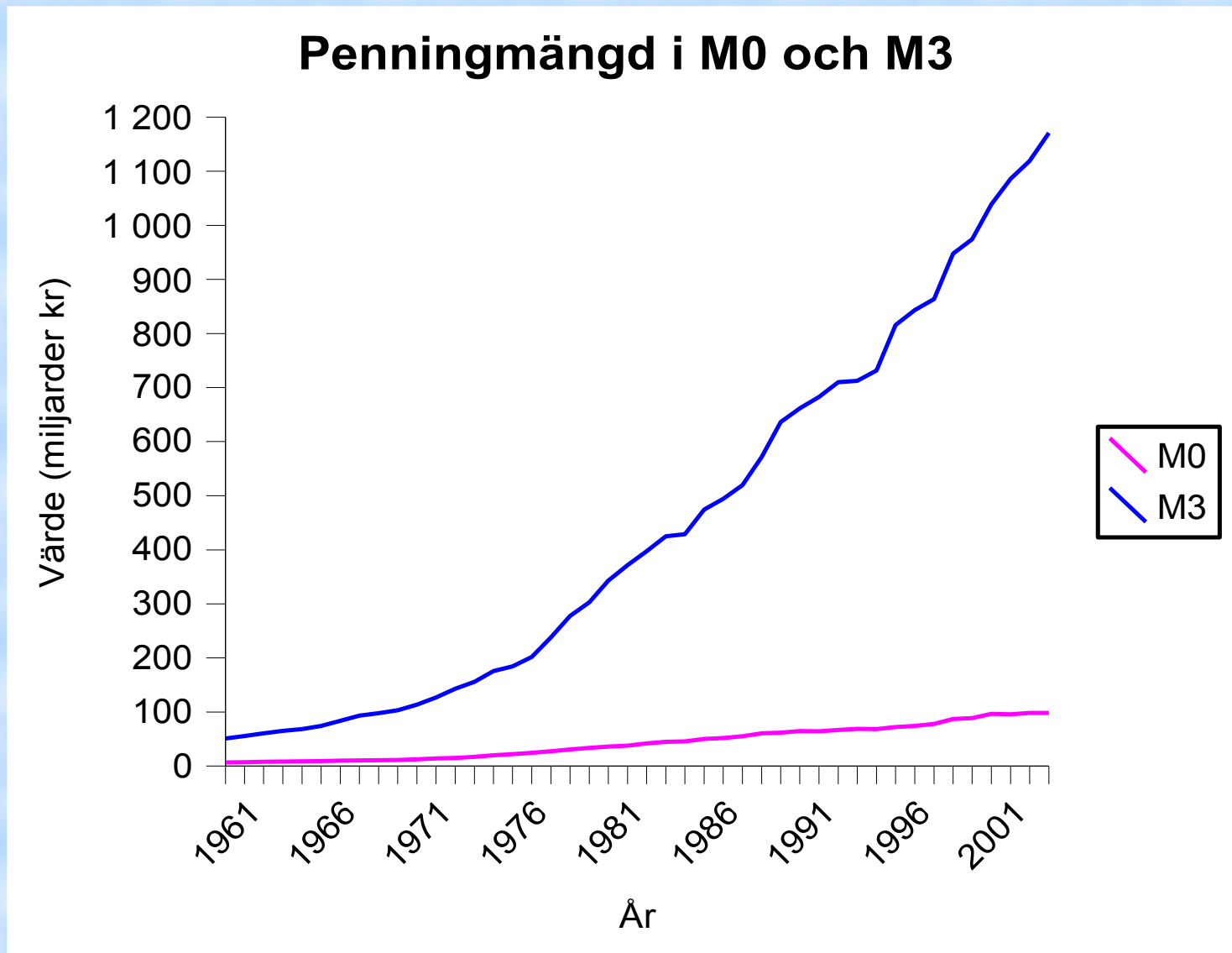
1. Bankerna skapar nästan alla pengar i samhället
2. Pengarna skapas ur ingenting och bygger på förtroende för att banken kan betala
3. Att banken kan betala garanteras av skattebetalarna
4. Bankerna kräver dessutom ränta på de pengar man skapar

Vem vinner och vem förlorar?

2.

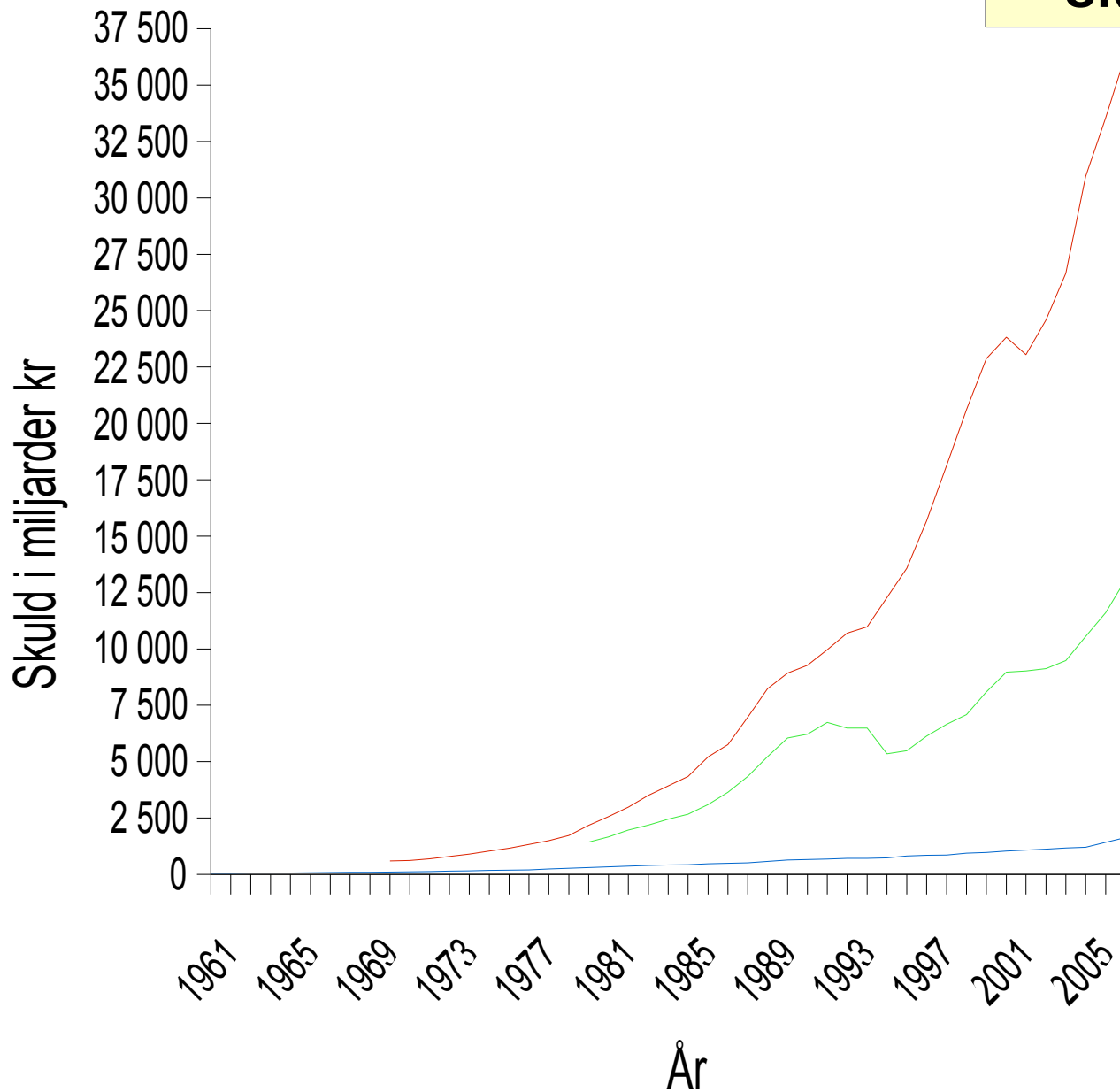
Konsekvenser av nuvarande system

Ökande penningmängd

Penningmängd och skuld

**Ökande skuldsatthet
samt ökad risk för
skuldfälla**

Total skuld

- Övriga skulder
- Handelskrediter
- Försäringssparande
- Fondandelar
- Andra ägarandelar
- Börsnoterade aktier
- Leasing
- Finansiella derivat
- Obligationer och förlagsbevis

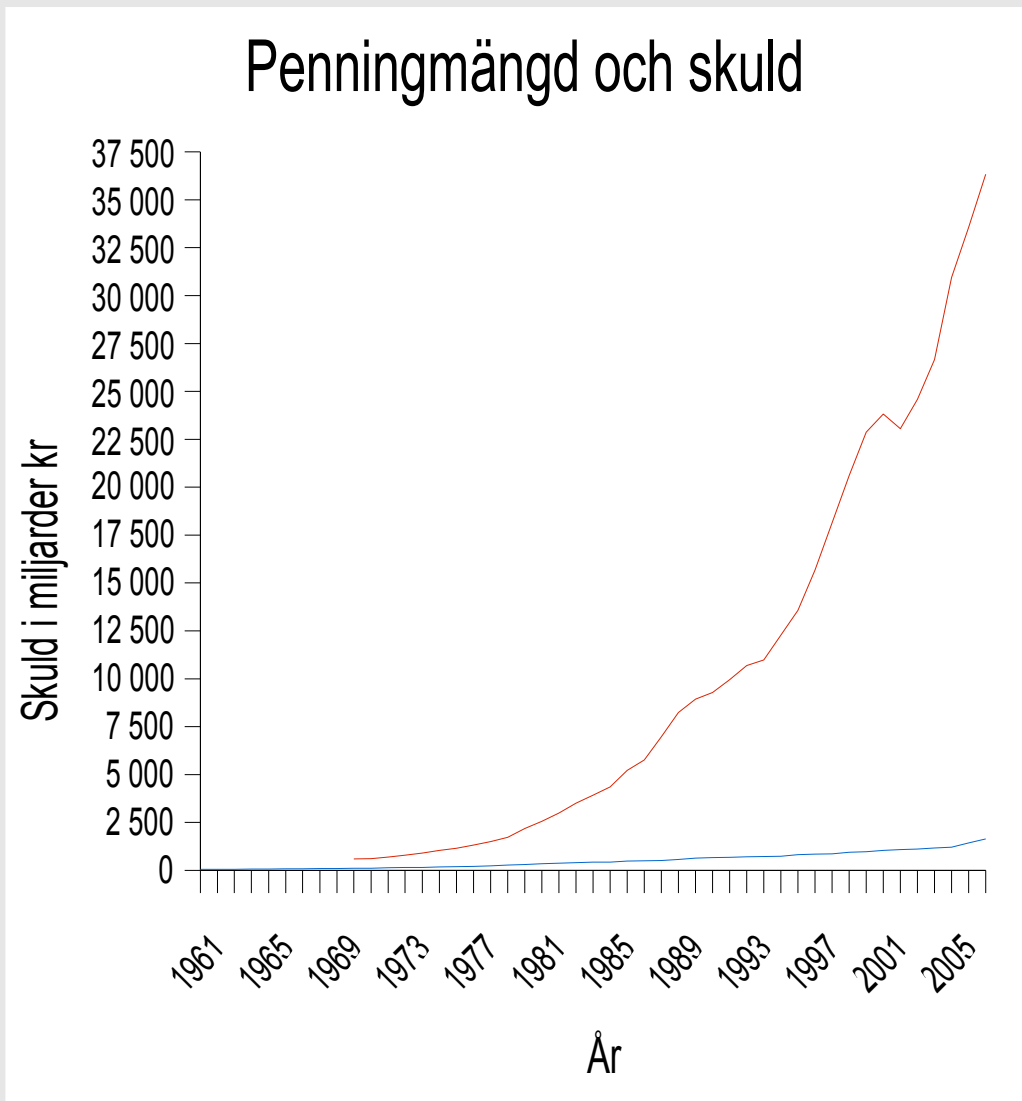
Utlånings-skuld

- Koncernlån
- Lån
- Certifikat

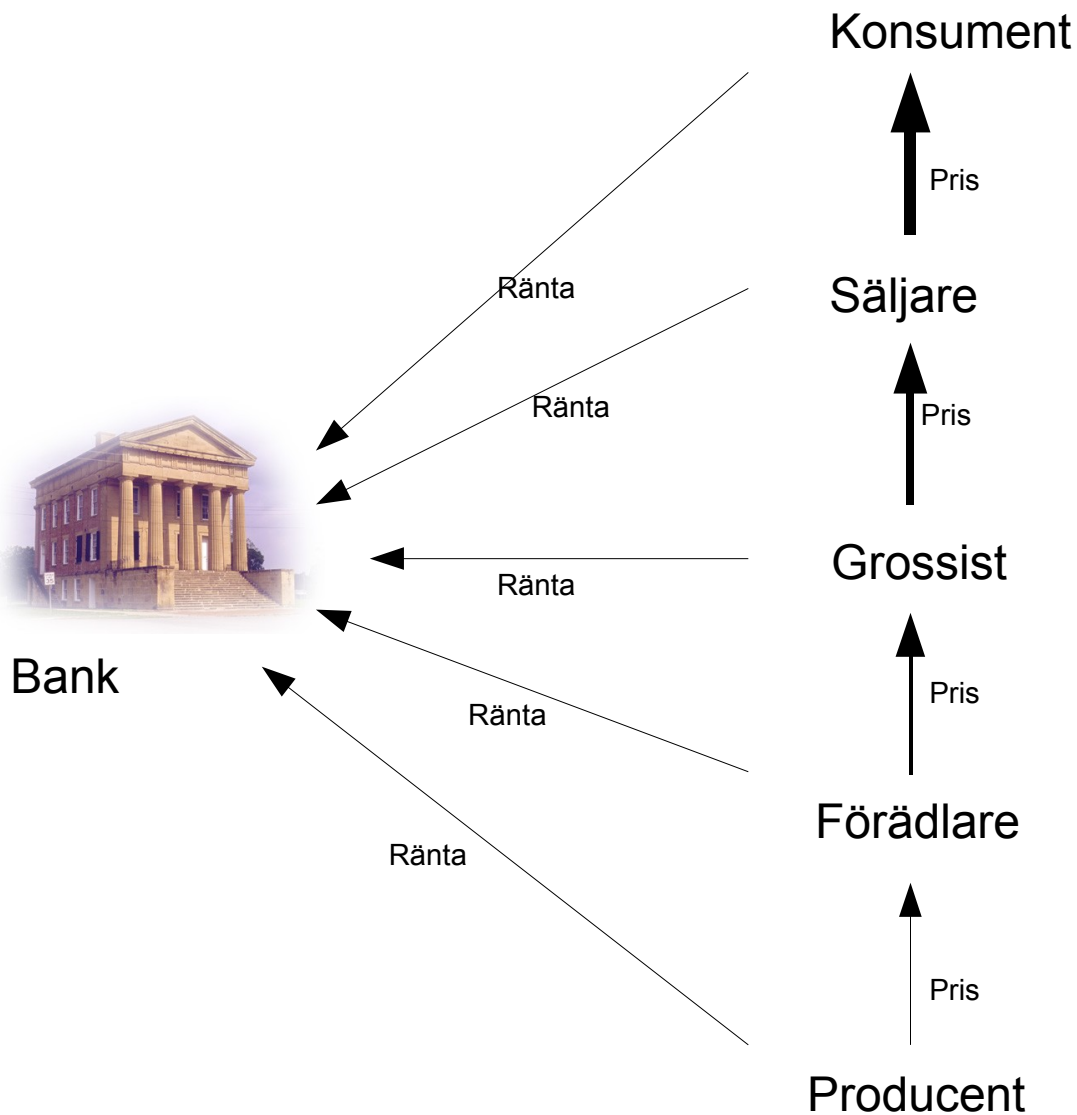
M 3

- Inlåning
- Sedlar
- Mynt

Allmän samhällsbrist på pengar

Låneräntan beskattar samhället

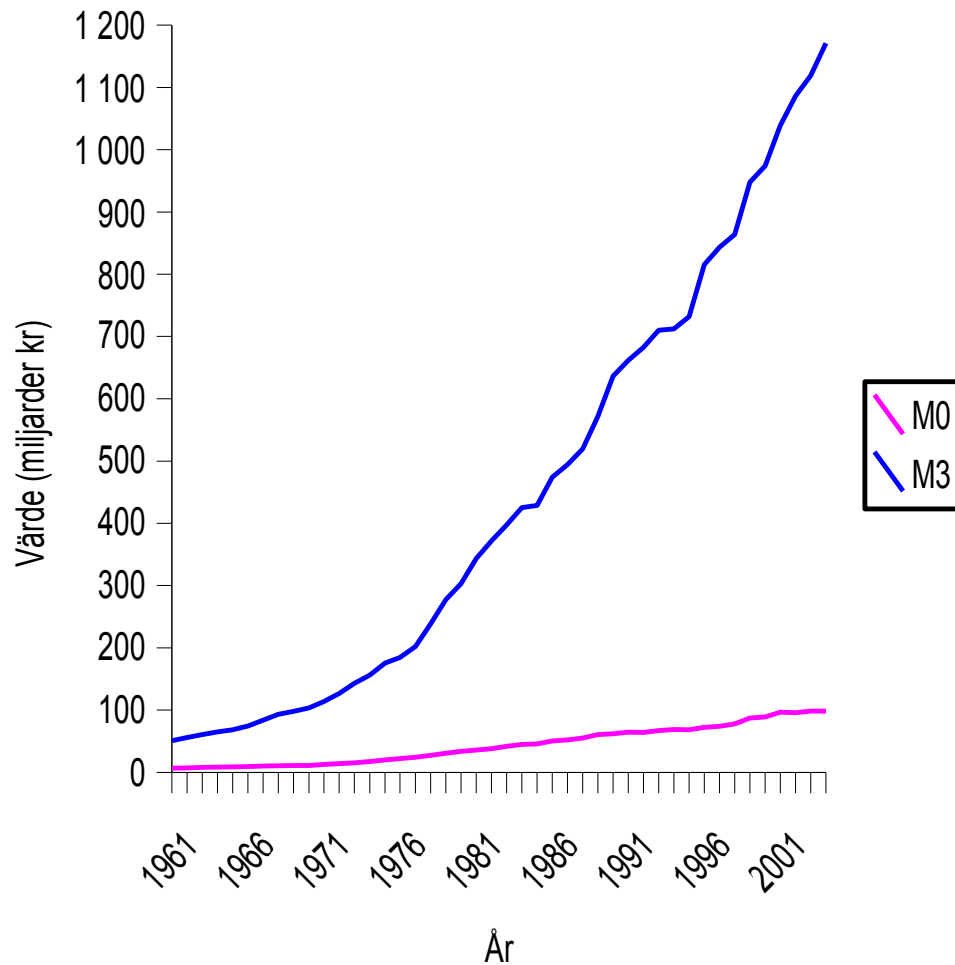

Pengar överförs från låntagare till långivare

- Räntebetalningar
 - Avbetalning på lån
-
- *Överföring av tillgångar mellan reell sektor och finansiell sektor*
 - *Förmögenhetsklyftorna ökar*

Inflation

Penningmängd i M0 och M3

- Överskott på pengar
- Dyrare produktion
- Självförstärkande p.g.a ränta och skatter

Penningssystemet kräver ekonomisk tillväxt

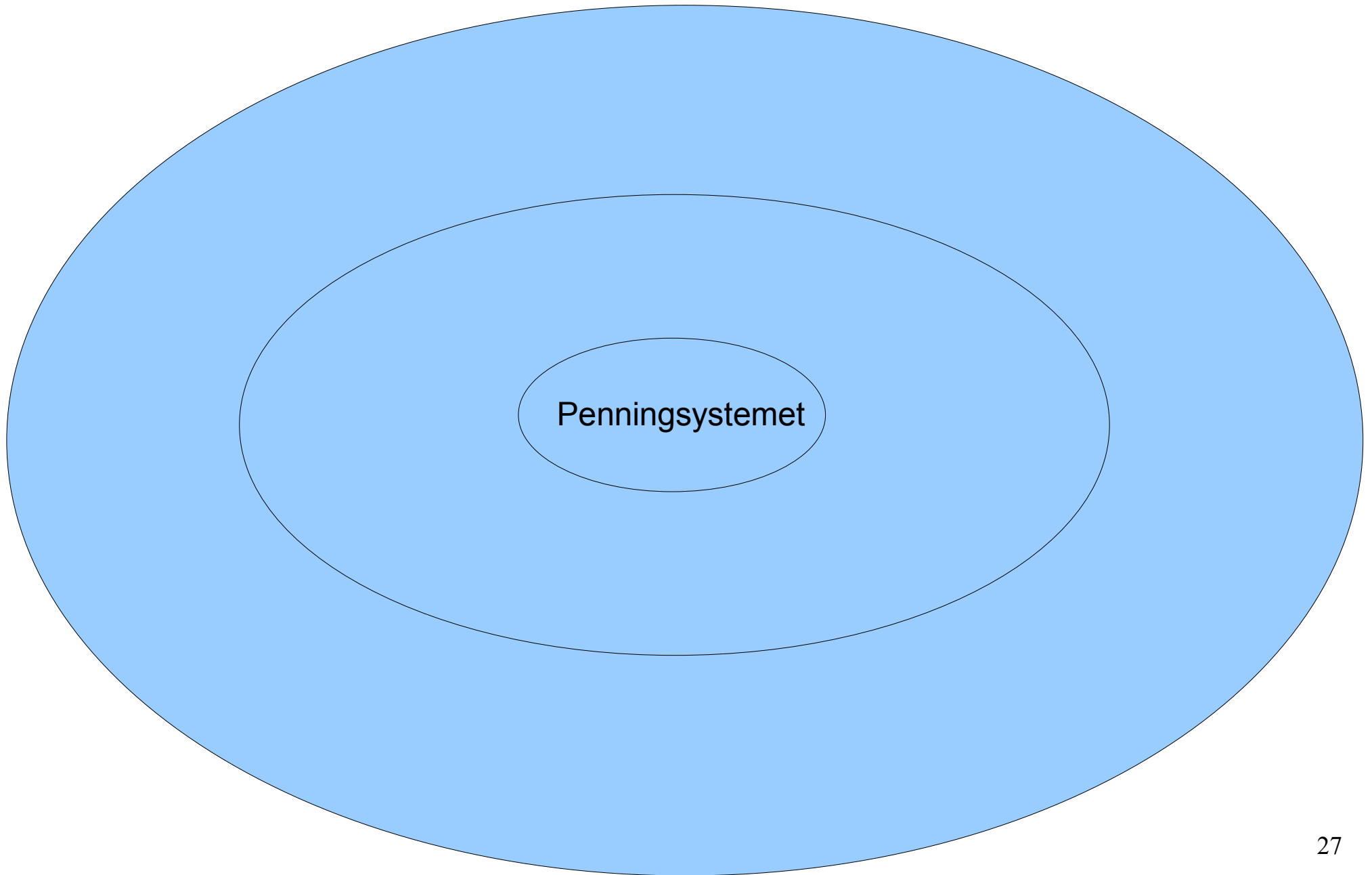
Penningssystem

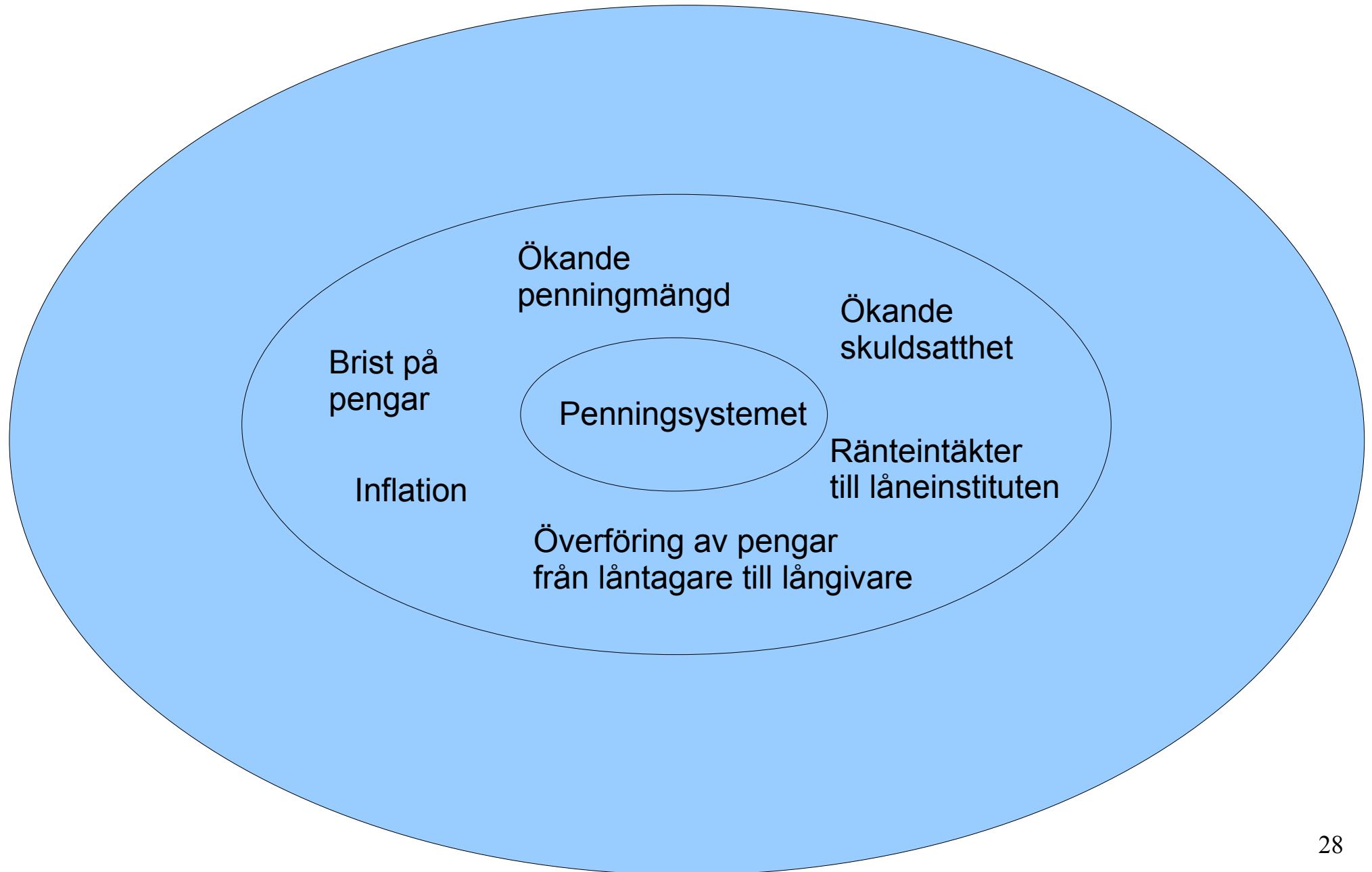
Ekonomisk tillväxt

Vad påverkas av penningssystemet?

Vad påverkas av penningssystemet?

Vad påverkas av penningssystemet?

Sammanfattning av penningssystemets konsekvenser

Utformningen av penningssystemet är direkt skadlig för samhällsutvecklingen. Det skapar social utslagning, ekonomisk instabilitet och miljöförstöring. På dessa tre punkter driver penningssystemet samhället mot en kollaps.

De största enskilda negativa konsekvenserna är:

- en ständigt växande brist på pengar
 - kraven på ekonomisk tillväxt
- att människor tvingas in i skuldfälla
 - att förmögenhetsklyftorna ökar

Lösningen

1. Riksbanken utnyttjar sin ensamrätt att ge ut pengar genom att bestämma hur stor del skuldfria pengar som ska tillföras till samhället.
2. När en ny summa pengar ska tillföras samhället sker det genom att staten får denna summa att förfoga över.
3. Kapitaltäckningskravet höjs väsentligt för privata banker.

Vill du veta mer om pengar?

Litteratur:

- Pengar utan ränta och inflation - Margrit Kennedy
- Bankerna och skuldnätet - Ellen Brown
- The grip of death - Michael Rowbotham

Internet:

- Sunda pengar – intressant blogg
- Ekonomisk reform – hemsida för penningreform
- The crash course – video om pengar

Översikt av pengarnas historia

